ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Ὅταν ἤμουνα στὰ Γιάννενα, ἀποκλείστηκα ἕνα βράδυ στὸ Καλπάκι ὅπου μὲ μιὰ παρέα ἀπὸ ἀξιωματικοὺς καὶ ἄλλους φίλους Ἠπειρῶτες ἐκάμαμε ὅλην τὴν νύχτα συντροφιά. Μετὰ τὶς κουβέντες καὶ τὸ φαγητό, ἄρχισαν τὰ τραγούδια. Ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα, ἄρχισε νὰ τραγουδάει ἕνας Ἠπειρώτης :

— Βασιλικὸς μοῦ μύρισε,
γιὰ ἰδέστε ποιὸς διαβαίνει ;
ὁ Γιῶργο Κίτσος διάβαινε
στὰ Γιάννενα πηγαίνει...

— Ξέρεις ποιὸς εἶνε αὐτὸς ὁ Κίτσος ; Μὲ ρωτάει ἕνας ἀπὸ τὴν παρέα μας.

— Ὄχι.

— Δὲν τὸν ἄκουσες, ἢ δὲν τὸν διάβασες ποτέ ;

— Ξέρω ἕναν Κίτσο, τοὺς ἀπάντησα πού :

ἡ μάνα του καθώτανε
στὴν ἄκρη στὸ ποτάμι,
μὲ τὸ ποτάμι μάλλωνε,
καὶ τὸ πετροβολοῦσε...

Ἄλλος εἶνε αὐτὸς ὁ Κίτσος, μ' ἀπαντήσανε. Αὐτὸς εἶνε γνωστὸς ἀπὸ τὴν μάνα, κι' ὁ δικός μας ἀπ' τὴν ἀδερφή του.

— Τὴν ἀδερφή του;

— Ναί. Τὴν ξακουσμένη καὶ δυστυχισμένη κυρὰ Βασιλικὴ τ' Ἀλῆ πασσᾶ.

Καὶ μοῦ διηγήθηκαν τὴν παρακάτω ἱστορία:

—Ἡ κυρὰ Βασιλικὴ καὶ ὁ Γιῶργο Κίτσος, ἦσαν παιδιὰ τοῦ ὀνομαστοῦ γιὰ τὴν ἀνδρεία καὶ τὸν πλοῦτο του, προύχοντα τῆς Πλεσσοβίτσας τῆς Ἠπείρου Κίτσου Κονταξῆ. Ἡ ὡμορφιὰ ὅμως τῶν παιδιῶν του ἦταν ὁ χαμὸς καὶ ὁ ἐξαφανισμὸς τῆς φαμηλιᾶς του. Ἀφοῦ πῆρε ὁ Ἀλῆ πασσᾶς, τὴν κυρὰ Βασιλική, μικρὸ κοριτσάκι ἀκόμα ἀπὸ τὴν οἰκογένειά της, πῆρε καὶ τὸν Γιώργη Κίτσο καὶ σὰν μεγάλωσε τὸν ἔκαμε ὁπλαρχηγό, στὸ Δέλβινο. Ὅσο ὅμως ἀγαποῦσε ὁ Ἀλῆς τὴ κυρὰ Βασιλική, τόσο δὲν ἤθελε νὰ ἰδῇ τὸν ἀδερφό της.

Ἐν τούτοις αὐτὸς ἦταν ἕνα παλληκάρι ὥμορφο, ἕνας λεβέντης ποὺ δεύτερον, στὴν Ἤπειρο δὲν ἀπαντοῦσες. Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ν' ἀνδρώνεται καὶ νὰ γίνεται παλληκαράκι ἀποφάσισε νὰ τόν ξεκάνῃ. Κ' ἔδωσε διαταγές, γιὰ νὰ τὸν σφάξουνε μιὰ νύχτα. Κάποιος Ἀρβανίτης ὅμως, ἐπρόδωσε τὸ κακοῦργο σχέδιο τ' Ἀλῆ πασσᾶ, στὴν Βασιλική, κι' ἐκείνη ἔπεσε στὸ λαιμὸ τοῦ σατράπου καὶ μὲ τὰ κλάμματά της καὶ τὰ παρακάλια της τὸν μαλάκωσε καὶ τὸν ἔκαμε ν' ἀλλάξῃ γνώμη.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ὅμως αὐτὴ ἡ Βασιλικὴ ἀγρυπνοῦσε γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ ἀδερφοῦ της.

Δυὸ φορὲς ἀκόμη ἀπεπειράθη νὰ τὸν δολοφονήσῃ ὁ Ἀλῆ πασσᾶς, καὶ τὶς δυὸ ὅμως ἀπέτυχε τὸ σχέδιό του. Τὴν πρώτη φορὰ προσπάθησε νὰ τὸν φαρμακώσῃ. Εἶπε λοιπὸν καὶ τοῦ μαζέψανε κᾶτι δηλητηριώδη βότανα, κι' ἀνέθεσε, στὸν Ἰωάννη Κωλέττη, ποὺ ἦτανε τότε γιατρός, στὴν αὐλή του, ν' ἀποστάξῃ τὸ φαρμάκι.

Ὁ Κωλέττης ὅμως καὶ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἕλληνας ποὺ ἀγαποῦσε τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο τῆς Ἠπείρου, τὸν εἰδοποίησε κρυφά, καὶ ἔτσι ὁ Γιῶργο Κίτσος γλύτωσε.

Μόλις τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ Ἀλῆ πασσᾶς, σκέφθηκε ἄλλο τρόπο ἐξοντώσεως τοῦ ὡραίου παλληκαριοῦ. Διέταξε λοιπὸν τὸν Κίτσο νὰ μπῇ στὴν αὐλή του, ὡς... σωματοφύλακας.

Καὶ μιὰ μέρα κάλεσε τὸν Γιῶργο—Κίτσο—Κονταξῆ στὸ κυνῆγι, ἕνα μεγάλο κυνῆγι, ποὺ εἶχε παρασκευάσει γιὰ θηρία καὶ γιά... ἀνθρώπους ! Στὸ κυνῆγι αὐτό, εἶχε δώσει διαταγή, σὲ δυὸ δολοφόνους Ἀρβανίτες τῆς ὑπηρεσίας του, νὰ πυροβολήσουν ἐναντίον τοῦ Κονταξῆ.

Πραγματικῶς οἱ κακοῦργοι αὐτοὶ Ἀρβανίτες, ἀντὶ νὰ πυροβολήσουν τὸ θήραμα, ἐπυροβόλησαν τὸν ἕλληνα ὁπλαρχηγό. Ὁ Γιῶργος πληγώθηκε θανάσιμα. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς προσεποιήθη τότε, ὅτι λυπήθηκε γιὰ τὸ δυστύχημα καὶ διέταξε νὰ μεταφερθῇ στὸ παλάτι του ὁ τραυματισθείς, ὅπου ἔδωσε διαταγὴ στοὺς γιατρούς, νὰ τὸν ἀποτελειώσουν.

Μόλις ὅμως ἡ κυρὰ Βασιλική, εἶδε νὰ φέρνουν τὸν ἀδερφό της αἱματοβουτηγμένον, ἔπεσε ἀπάνω στὸν Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τοῦ εἶπε νὰ προσέξῃ καλά, μὴ τυχὸν καὶ πεθάνῃ ὁ ἀδερφός της, στὰ χέρια τῶν γιατρῶν, γιατὶ θ' αὐτοκτονήσῃ κι' αὐτὴ στὸ σῶμα του ἀπάνω καὶ θὰ τοὺς θάψουνε μαζί !...

— Ἂν εἶνε ἡ λαβωματιὰ βαρυὰ κι' ἂν εἶνε ἀπ' τὸ θεὸ νὰ πεθάνῃ, θὰ πεθάνῃ ! τῆς εἶπεν ὁ Ἀλῆ πασσᾶς.

— Ὄχι ! τοῦ ἀπήντησεν ἐκείνη, τώρα δὲν ἔχει νὰ κάνῃ ὁ θεός, οἱ γιατροὶ ἔχουν νὰ κάμουν καὶ ἡ μυστικὴ διαταγή σου.

Ὁ σπαραγμὸς καὶ ἡ ἔξαψη τῆς κυρὰ Βασιλικῆς ἦτανε τέτοια, ποὺ κλονίστηκε ὁ τύραννος.

Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ καὶ τρόμαξε νὰ μὴ τὴ χάσῃ. Καὶ τότε τί θὰ γινότανε χωρὶς αὐτή ;

Ἔδωσε λοιπὸν νέα διαταγὴ νὰ γιατρέψουν τὸν τραυματία, κάλεσε τοὺς πειὸ φημισμένους γιατρούς.

— Ἢ τὸν γιατρεύετε ἢ σᾶς παίρνω τὸ κεφάλι !...

Μὰ καὶ ἡ κυρὰ Βασιλικὴ ὡς ποὺ νὰ τὸν δῇ νὰ σηκωθῇ στὰ πόδια του, δὲν ἔφυγεν ἀπὸ τὸ προσκεφάλι του.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλῆ πασσᾶς, τόσο εἶχε τρομάξει μήπως χάσει τὴ Βασιλική του, ποὺ καὶ μόνος του αὐτοπροσώπως παρακολουθοῦσε τὴ γιατρειὰ τοῦ ἀδερφοῦ της...

— Ὑπάρχει, ἐξηκολούθησεν ὁ διηγούμενος κ' ἕνα δεύτερο τραγοῦδι, γιὰ τὸ περιστατικὸ αὐτό, ποὺ δὲν θυμοῦμαι παρὰ μόνον δύο στίχους. Ἕνας γέρος τσοπάνος, ἀπὸ τὴ Ζέρβο, μοῦ τὸ ἔλεγε σὰν ἤμουνα παιδάκι.

Παρίσταινε τὸν Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τὴ Βασιλικὴ νὰ κάθωνται κοντὰ στὸν πληγωμένο :

Κι' ἐκεῖ στὸ προσκεφάλι του
μαῦρος ἀετὸς καθότανε
κι' ἄσπρη περισιερά.

. . . . . .

Ἔτσι σώθηκεν καὶ τὴ φορὰ αὐτὴ ὁ λεβέντης ὁ Κίτσος.

Σώθηκε γιὰ νὰ πέσῃ ἔπειτα, παλληκαρίσια κι' ἔνδοξα γιὰ τὴν πατρίδα μας, στὸ Μεσολόγγι...

***

Τί ἔγινεν, γιὰ λίγα χρόνια ὕστερα ἀπ' τὴ γιατρειὰ του ὁ Γιῶργος Κίτσου Κονταξῆς, κανένας δὲν τὸ ξέρει.

Σὰν ἄναψε ἡ ἐπανάστασι τοῦ 1821, λένε πὼς εἶχε ἕνα σῶμα καὶ αὐτὸς καὶ πολέμαγε τοὺς τούρκους.

Ἔπειτα τὸν εἴδανε νὰ πολεμάῃ σὰν λέοντας στὴν πολιορκία τοῦ Μεσσολογγίου. Κι' ἐκεῖ στὴν τάπια τῆς Λουνέττας, ποὺ εἶχε γίνει κατακόκκινη, ἀπὸ τὸ πολὺ αἷμα, ἔπεσε μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι, σὰν ἄνδρας καὶ σὰν ἕλληνας.

Ἡ Λουνέττα τοῦ Μεσολογγίου ἀπωθανατίστηκε ἀπὸ τὴν παλληκαριὰ καὶ τὸν ἡρωϊκόν του θάνατον !

Μὰ νὰ ἰδῇς καὶ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα !

Στὴν πόλι ἐκείνη, ποὺ τὸ ὡραῖο παλληκάρι θυσιάστηκε γιὰ τὴν ἐλευθερία τῶν ἑλλήνων πέθανε ἔρημη καὶ κουρελιασμένη, ἄστεγη διακονεύοντας στοὺς δρόμους καὶ ἡ ἀδερφή του ἡ κυρὰ Βασιλικὴ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ξεπεσμένη καὶ λησμονημένη ἀπὸ ὅλους.

Λένε μάλιστα, πὼς τὴ βρήκανε νεκρὴ ἕνα πρωΐ, ἐκεῖ στὴν πόλη τῆς Λουνέττας, ποὺ ἦτανε βρεγμένη ἀκόμα ἀπὸ τὸ αἷμα τ' ἀδερφοῦ της, καὶ τὴ πέταξαν σ' ἕνα λάκκο.

Καὶ πὼς ἔπειτα γιὰ πολὺν καιρό, τῆς νύχτας οἱ περαστικοὶ καὶ οἱ ἀργοπορεμένοι στρατοκόποι, ἀκοῦγαν στὴ Λουνέττα βογγητά...

Ἦταν τὸ αἷμα τ' ἀδερφοῦ ποὺ φώναζε !...

Ἦταν τῆς ἀδερφῆς τὸ παράπονο ;

***

Ἔτσι τελείωσεν ὁ Ἠπειρώτης !

Κ' ἐμᾶς μᾶς ἔπιασε μιὰ βαρυθυμία, βαρυὰ καὶ πνιχτική, ὡσὰν τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι καὶ τῆς ἐρημιᾶς τὴ σιωπή, ποὺ μᾶς ἔκοψε κάθε ὄρεξι γιὰ διασκέδασι καὶ κάθε διάθεσι γιὰ ἄλλο ξενύχτι καὶ εὐθυμία...

Σταμ. Σταμ.

Τὸ πᾶν γηράσκει· ὠχριοῦν τὸ κάλλος, ἡ νεότης,
ἡ γοητεία σβύνεται, ἡ ἔκστασις περνᾷ,
κι' ἐπὶ τῆς εὐτυχίας μας ἀλλοίμονον ! τῆς πρώτης,
ἡ μνήμη ἡ ἀκοίμητος στενάζει θλιβερά.

Γεώργ. Παράσχος

Ἀ ! μὴ φοβῆσαι τοὺς νεκρούς·
εἰν' ἥσυχοι οἱ καϋμένοι !

Α. Βαλαωρίτης